

ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA REPUBLIKE HRVATSKE U RAZDOBLJU OD 2014. DO 2020. GODINE

Kontek, Stjepan

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:605739>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

POSLOVNI ODJEL

UGOSTITELJSTVO

ANALIZA MAKROEKONOMSKIH
POKAZATELJA REPUBLIKE HRVATSKE U
RAZDOBLJU OD 2014. DO 2020. GODINE

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Osnove ekonomije II

Mentor: mr. sc. Ivana Varičak

Student: Stjepan Kontek

Matični broj studenta: 0618617019

Karlovac, siječanj 2022.

SAŽETAK

Makroekonomski pokazatelji pokazuju uspješnost gospodarstva na kraju svake godine. Važniji makroekonomski pokazatelji jesu: BDP, inflacija, nezaposlenost i vanjskotrgovinska politika. U ovom radu prikazani su navedeni makroekonomski pokazatelji i njihova analiza u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2014. do 2020. godine. Radom se objašnjava utjecaj svakog od tih makroekonomskih pokazatelja na hrvatsko gospodarstvo.

Ključne riječi: Republika Hrvatska, makroekonomski pokazatelji, analiza, gospodarstvo

SUMMARY

Macroeconomic indicators show the performance of the economy at the end of each year. Some of the most important macroeconomic indicators are: GDP, inflation, unemployment and foreign trade policy. This paper presents the above macroeconomic indicators and their analysis in the Republic of Croatia in the period from 2014 to 2020. The paper explains the impact of each of these macroeconomic indicators on the Croatian economy

Key words: Republic of Croatia, macroeconomic indicators, analysis, economy

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
1.1. Predmet i cilj rada	4
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja podataka.....	4
1.3. Struktura rada.....	4
2. MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI.....	5
2.1. Bruto domaći proizvod	7
2.2. Inflacija	9
2.3. Stopa nezaposlenosti / zaposlenosti.....	12
2.3.1. Odnos između stope inflacije i nezaposlenosti	13
2.4. Vanjskotrgovinska politika	15
3. OSNOVNE DEMOGRAFSKE I GEOGRAFSKO-GOSPODARSKE KARAKTERISTIKE REPUBLIKE HRVATSKE	17
4. ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	19
4.1. BDP 2014. – 2020.....	19
4.2. Inflacija 2014. – 2020.	23
4.3. Stopa nezaposlenosti / zaposlenosti 2014. – 2020.....	25
4.4. Vanjskotrgovinsko poslovanje 2014. – 2020.....	30
5. ZAKLJUČAK.....	34
POPIS LITERATURE	35
POPIS ILUSTRACIJA	36

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada su osnovni makroekonomski pokazatelji i njihova objašnjenja. Ukratko se želi prikazati mjere i instrumente pomoću kojih se oni koriste i njihove formule, tj. jednadžbe koje pokazuju uspješnost gospodarstva. Cilj ovoga rada jest analizirati osnovne makroekonomske pokazatelje u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2014. do 2020. godine. Radom se želi pokazati kako su se oni mijenjali kroz godine i što je imalo utjecaj na njihovu promjenu.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja podataka

Podatci za izradu ovog rada potječu iz stručne literature te s internetskih stranica, a kao metode prikupljanja koristile su se metoda analize u kojoj se istražuje i objašnjava stvarnost informacija raščlanjivanjem onih složenih na njihove jednostavnije dijelove i elemente, metoda kompilacije putem koje se preko tuđih podataka došlo do određenih zaključaka i statistička metoda kojom su određeni podatci prikazani i objašnjeni pomoću tablica i grafikona.

1.3. Struktura rada

Rad se sastoji od uvoda u kojemu se okvirno objašnjava tema rada, glavnog dijela gdje se detaljno razrađuje tema i njezina analiza te osobnog zaključka koji je popraćen popisom literature, slika, tablica i grafova.

2. MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Makroekonomija se može definirati kao grana ekonomije koja se, za razliku od mikroekonomije, bavi proučavanjem funkcioniranja gospodarstva kao cjeline, odnosno izučava ukupnost ekonomskih procesa u jednoj zemlji. U definiranju makroekonomije treba imati na umu da na aktivnost i dostignuća u pojedinim nacionalnim gospodarstvima uvelike utječu vlade, odnosno makroekonomska politika koju one provode.¹ Utvrđuje međuovisnost između njenih važnijih agregata kao što su BDP, stopa nezaposlenosti i zaposlenosti, inflacija, VTP, uvoz, izvoz i drugo. Za navedene agregate još se može reći da su pokazatelji uspješnosti nekog gospodarstva i, u pravilu, što su oni viši odnosno niži riječ je o stabilnijim i razvijenijim gospodarstvima. Uz to, uz makroekonomske pokazatelje veže se i mjerilo života, što bi značilo da su ljudi u bogatijim državama sretniji nego ljudi u siromašnijim državama. Makroekonomija si postavlja temeljne ciljeve i instrumente kako bi lakše ostvarila zadane ciljeve. Pomoću tih ciljeva makroekonomisti stvaraju pretpostavke da bi pojednostavili analizu i konstruiraju jednostavne strukture kojima ispituju i tumače ekonomiju.² Ciljevi služe kako bi se došlo do lakšeg utvrđivanja međuovisnosti između njezinih pokazatelja, odnosno kako bi se lakše pratile kretnje u nekom gospodarstvu i kako bi se makroekonomija što jednostavnije objasnila. Makroekonomija si postavlja mnogo ciljeva koje želi ostvariti, ali temeljni i najvažniji ciljevi jesu: osiguranje visoke razine proizvodnje i optimalne stope rasta, osiguranje visoke razine zaposlenosti s niskom razinom nedobrovoljne nezaposlenosti, stabilnost cijena na slobodnom tržištu te ravnoteža u vanjskotrgovinskim poslovima i stabilan devizni tečaj. Navedeni ciljevi se ostvaruju pomoću četiri instrumenta, a to su: fiskalna politika, monetarna politika, vanjskotrgovinska politika i politika dohotka.

Fiskalna politika je politika javnih prihoda i javnih rashoda koji utječu na zaposlenost i raspodjelu te na stabilnost i privredni rast zbog aktivnog korištenja fiskalnih instrumenata (porez, javni rashodi, javni dug). Monetarna politika (novčana politika) bavi se novčanim sredstvima odnosno kontroliranjem količine novca u optjecaju, visine kamatnih stopa ili opsega bankarskih kredita. Ovu politiku provodi središnja odnosno centralna banka (u Hrvatskoj je to HNB). Vanjskotrgovinskom politikom se reguliraju ekonomski odnosi s inozemstvom radi ostvarivanja

¹ Benić, Đ.: Makroekonomija, Uvod u makroekonomiju, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 2.

² Blanchard, O.: Makroekonomija, treće izdanje, 2006., Pojednostavljanje makroekonomije, str. 1.

ciljeva na području razmjene dobara i kapitala. Ova politika obuhvaća deviznu politiku, politiku carinske i izvancarinske zaštite, politiku tečaja domaće valute i politiku financijsko-kreditnih odnosa s inozemstvom. Politikom dohotka se izravno vrši kontrola cijena i nadnica. Pomoću ove politike putem poreza i subvencija zaustavlja se rast cijena ili nadnica. Kako bi se makroekonomija bolje razumjela i objasnila, makroekonomisti postavljaju određena pitanja koja služe za lakše razumijevanje. Neka od važnijih pitanja jesu: zašto cijene rastu te što je uzrok inflaciji i kako je suzbiti, što uzrokuje nezaposlenost i kako povećati zaposlenost, a da to negativno ne utječe na rast cijena, koji su temeljni razlozi negativnih stopa rasta BDP-a, mogu li vlade pojedinih zemalja ekonomskom politikom utjecati na gospodarska kretanja i stabilnost gospodarstva.³ Pomoću tih pitanja lakše se prate situacije u gospodarstvu i pazi se na svaki detalj kako ne bi došlo do negativnog utjecaja koji će zahvatiti cjelokupno gospodarstvo. Nekima odgovori mogu biti teški, ali nekima ne, no bitno je pratiti trenutnu situaciju i paziti da se ne dogodi ili da se ne ponovi neka velika pogreška. Makroekonomisti se služe određenim varijablama kako bi se postigli odgovori na navedena pitanja; najznačajnije su endogene varijable koje nastoje objasniti ekonomska načela i egzogene varijable koje se ne objašnjavaju, već se uzimaju kao dane, određene izvan modela.⁴

³ Benić, Đ.: Makroekonomija, Uvod u makroekonomiju, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 3.

⁴ Ibid, str. 4.

2.1. Bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod (BDP) jedno je od triju mjerila pomoću kojih se može izmjeriti ukupna gospodarska aktivnost zemlje u određenom vremenskom razdoblju (najčešće u jednoj godini). BDP se definira kao tržišna vrijednost svih krajnjih dobara proizvedenih pomoću domaćih čimbenika proizvodnje unutar nekoga vremenskog razdoblja.⁵ Iz tog razloga BDP se smatra mjerilom uspješnog gospodarstva i jedna je od najpoznatijih i najčešće rabljenih mjera agregatne ekonomske aktivnosti. Pomoću BDP pokazatelja može se odrediti razvijenost određene zemlje i usporediti s pojedinim drugim zemljama. Pad BDP-a znači da ljudi manje troše, poduzeća manje proizvode i trebaju manje radnika. U prijevodu bi to značilo da padom BDP-a raste nezaposlenost, padaju zarade pa tako i investicije, dolazi do recesije te padaju i porezni prihodi pa državi postaje teže osigurati sve njene funkcije. S druge strane imamo rast BDP-a, što predstavlja veću zaposlenost i veće plaće, odnosno što više zemlja proizvodi BDP će biti veći, rast će zaposlenost i ljudi će ostvariti veći dohodak zbog povećanja plaće.⁶ Razlikujemo dvije vrste BDP-a: nominalni i realni. Nominalni BDP je iskazan u tekućim cijenama i dobiva se kao zbroj proizvedenih količina finalnih dobara i usluga pomnoženih s njihovim tekućim cijenama, dok se realni BDP dobiva inflacioniranjem nominalnog BDP-a, čime se onda preračunava u stalne cijene.⁷ Postoji mnogo razlika između nominalnog i realnog BDP-a, a najvažnije su: nominalni pokazuje BDP bez utjecaja inflacije, dok se realni BDP može dostići tek nakon inflacije i pokazuje stvarnu sliku ekonomskog rasta zemlje. Oba pokazuju financijsku sigurnost zemlje, pri čemu se realnom BDP-u daje prednost nad nominalnim, što olakšava usporedbu između različitih financijskih godina. Prema knjizi *Osnove ekonomije* odnos između realnog i nominalnog BDP-a može se prikazati:

$$Q = \frac{PQ}{P}$$

Oznaka Q predstavlja realni BDP, PQ predstavlja nominalni BDP, dok oznaka P predstavlja BDP deflator koji se definira kao indeks koji se koristi za sve finalne proizvode koji konstituiraju BDP. Osim nominalnog i realnog BDP-a, razlikujemo i potencijalni BDP, koji se definira kao dugoročni trend realnog BDP-a, odnosno razina BDP-a koju će neko gospodarstvo proizvesti uz prirodnu

⁵ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Bruto domaći proizvod, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 149.

⁶ Leksikon, Jutarnji list, <https://leksikon.jutarnji.hr/p/bdp> (01.02.2022.)

⁷ Benić, Đ.: Makroekonomija, Nominalni i realni BDP, Sveučilište u Dubrovniku, str. 23.

stopu nezaposlenosti i predstavlja dugoročne proizvodne mogućnosti uz održavanje stabilnih cijena.

U gospodarstvu postoje i neke veličine koje ne ulaze u obračun BDP-a, a to su : transferna plaćanja (mirovine i socijalno osiguranje), pokloni, neplaćene i kućne aktivnosti, iscrpljivanje resursa (evidentira se po prodajnoj cijeni, ali ne uzima činjenicu da je potrošen) te odbitak za neprofitne i nedjelotvorne aktivnosti.⁸ Bruto domaći proizvod može se izračunati na dva načina, prema pristupu ukupnog trošenja te pristupom ukupnog dohotka. Prema pristupu ukupnog trošenja izračuna BDP-a ekonomska aktivnost se mjeri zbrajanjem iznosa potrošnje krajnjih kupaca na kupnju roba i usluga, te se može prikazati formulom:

$$Y = C + I + G + X$$

Oznaka Y predstavlja BDP, dok ostale oznake predstavljaju komponente bruto domaćeg proizvoda.⁹ Osobna potrošnja (C) predstavlja potrošnju kućanstva na robe ili usluge, bruto investicije (I) koje se definiraju kao kupnja kapitala, zaliha i nekretnina koje će nam koristiti u budućnosti, državna potrošnja (G) su državni izdatci za robe i usluge mjesnih, državnih i saveznih vlasti, te imamo neto izvoz (X) koji je posljednja komponenta bruto domaćeg proizvoda i definira se kao razlika uvoza i izvoza robe ili usluga. Pristup ukupnog dohotka prikazuje ostvarene dohotke gospodarskih subjekata: plaće, kamate, rente, profit i drugo. Prilikom odabira načina izračunavanja BDP-a neovisno je koji način će se koristiti jer na kraju će se doći do identičnih vrijednosti koje će nam pokazati razvijenost ili nerazvijenost nekog gospodarstva. Cilj je svake države ostvariti što veći BDP kako bi se gospodarski subjekti mogli razvijati novijom tehnologijom pomoću koje bi mogli još više ljudi zaposliti i više proizvoda proizvoditi. Ostvarivanjem većeg BDP-a država postaje konkurentnija na tržištima i nudi svojim stanovnicima lakši način života.

⁸ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Bruto domaći proizvod, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 150.

⁹ Ibid, str. 152.

2.2. Inflacija

U tržišnom gospodarstvu cijene dobara i usluga se mijenjaju, neke cijene rastu dok druge padaju. Inflacija se javlja kao posljedica neravnoteže u narodnom gospodarstvu, a manifestira se u porastu unutarnjih cijena, odnosno inflacija se definira kao proces kontinuiranog porasta novčane mase, tj. porast opće razine cijena.¹⁰ Drugim riječima, inflacija smanjuje vrijednost valute tijekom vremena i uzrok inflacije je izvanredni porast potražnje, što ga država podržava emisijom novca zbog izvanrednih rashoda ili ekspanzijom bankarskih kredita. No, treba naglasiti da svako povećanje novčanog optjecaja ne dovodi do inflacije, odnosno porast robnih cijena ne mora biti posljedica inflacije. Inflacija različito utječe na pojedine društvene skupine, više utječe na društvene skupine kojima su dohotci fiksni, dok manje utječe na one kojima se prihodi dnevno oblikuju po novim, višim cijenama. Rast inflacije nažalost stvara sve veća inflacijska očekivanja koja utječu na nekontrolirano ponašanje ekonomskih činitelja i onemogućuju držanje inflacije u prihvatljivim granicama. Porast cijena može se mjeriti različitim indeksima cijena, a najčešći su: indeks potrošačkih cijena, indeks proizvođačkih cijena i deflator domaćeg proizvoda. Indeks potrošačkih cijena prikazuje ponderirani prosjek gdje su kao ponderi uzeti udjeli potrošnje pojedinih dobara u ukupnoj potrošnji (obuhvaća promjenu dobara koje kupuje i troši prosječna obitelj). Indeks proizvođačkih cijena mjeri cijene roba u različitim stupnjevima proizvodnje, dok deflator domaćeg proizvoda pokazuje promjenu cijene svih dobara koja ulaze u obračun domaćeg proizvoda na takav način da se u omjer stave promjene domaćeg proizvoda u tekućim i stalnim cijenama.

Izračunavanje stope inflacije može se prikazati izrazom:¹¹

$$\text{stopa inflacije (godina } t) = \frac{\text{razina cijena } (t) - \text{razina cijena } (t - 1)}{\text{razina cijena } (t - 1)} \times 100$$

Za razliku od BDP-a, gdje se dobivaju identični rezultati, kod inflacije će se dobiti različiti rezultati, a razlog tomu je primjena različitih indeksa cijena koji se baziraju na različitim podacima.

¹⁰ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Inflacija, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 208.

¹¹ Ibid, str. 208.

Inflacija ima nepovoljan učinak na cjelokupni ekonomski i politički sustav neke zemlje. Svaki od tih učinaka ima svoje nepovoljne karakteristike koje negativno utječu na neki dio gospodarstva. Najznačajniji učinci inflacije:

- *Inflacija zamagljuje signale o relativnim cijenama* – iskrivljuje ponašanje pojedinaca i poduzeća te smanjuje ekonomsku efikasnost.
- *Stvara neizvjesnost* – nepovoljno djeluje na investicije. Dolazi do povećanja njihove potražnje i strukture i zbog toga se investira u kratkoročne projekte čija vrijednost raste brže od rasta inflacije.
- *Dovodi do preraspodjele/redistribucije dohotka* – javlja se kod neočekivane inflacije i tada dolazi do redistribucije dohotka od kreditora prema vjerovnicima, te od onih s fiksnim prihodima na one koji zarađuju nadnice.
- *Ima dvojak učinak na državni proračun* – u jednom slučaju država vrlo teško postiže ravnotežu proračuna jer rashodi rastu, a prihodi kasne te gube na realnoj vrijednosti, dok je u drugom slučaju država uvijek neto dužnik tako da se vrši redistribucija dohotka od vjerovnika prema dužniku.
- *Negativno utječe na ekonomske odnose s inozemstvom* – dugotrajna inflacija pogoršava stanje u bilanci i smanjuje devizne rezerve države. Dolazi do destimuliranja izvoza i stimuliranja izvoza.
- *Negativan utjecaj na politički sustav* – uzrokuje nezadovoljstvo i želju za promjenama, javljaju se socijalni nemiri, što rezultira sukobima s organima vlasti te nasilnim rušenjem političkog sistema.¹²

Kako bi se lakše prepoznala i suzbila inflacija, može se klasificirati prema različitim kriterijima koji detaljnije objašnjavaju o kakvoj je inflaciji riječ i posljedice same inflacije. Najčešće klasifikacije inflacije prema različitim kriterijima jesu:

1. Prema intenzitetu:

- blaga ili puzeća – stopa inflacije na godišnjoj razini manja je od 5%
- umjerena – stopa inflacije je između 5% i 10%
- galopirajuća – stopa inflacije je veća od 10%

¹² Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Inflacija, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 209.

- hiperinflacija – stopa inflacije na mjesečnoj razini veća je od 50%

2. Prema geografskom porijeklu:

- domaća inflacija – nastala je u nacionalnoj ekonomiji
- uvozna inflacija – nastala izvan nacionalne ekonomije, a prebačena je u nacionalnu ekonomiju putem vanjskotrgovinskih odnosa.¹³

Osim što se inflacija može klasificirati prema različitim kriterijima, može se podijeliti na apsolutnu i relativnu inflaciju. Apsolutna inflacija u pravilu je rezultat svjesnog i namjernog djelovanja nositelja ekonomske politike, dok relativna inflacija nastaje kao posljedica povećanja brzine optjecaja novca ili smanjenja količine dobara u prometu.¹⁴ Najčešća podjela inflacije koja se koristi jest podjela prema inicijalnom uzroku inflacije na inflaciju potražnje, inflaciju ponude ili troškova i strukturalnu inflaciju. Inflacija potražnje nastaje kada se ukupna potražnja povećava brže od agregatne ponude u gospodarstvu, odnosno može se reći da se ova vrsta inflacije događa kada ukupna potražnja za proizvodima i uslugama nadmašuje agregatnu ponudu zbog monetarnih ili stvarnih faktora. Suprotno tomu, inflacija troškova/ponude nastaje porastom opće razine cijena uzrokovanim povećanom cijenom faktora proizvodnje te zbog nedostatka radne snage, sirovina i kapitala. Inflaciju troškova najčešće uzrokuju monopolističke skupine društva.¹⁵ Strukturna inflacija nastaje kao posljedica nedovoljne usklađenosti pojedinih sektora gospodarstva. Najčešće se javlja u nerazvijenim zemljama koje često narušavaju ravnotežu privredne strukture u želji da se što brže razvijaju.

U gospodarstvu postoji i stagflacija, vrsta inflacije kada istodobno postoji visoka stopa inflacije i visoka stopa nezaposlenosti. Stagflacija je vrlo negativna pojava jer usporava razvoj gospodarstva, ali nažalost u nekim slučajevima uzrokuje i pad samoga gospodarstva i produktivnosti. Izvor stagflacije je smanjenje ponude na tržištu, zbog čega se smanjuje proizvodnja i zaposlenost uz istodobno povišenje cijena. U gospodarstvu postoji i inflacija u uvjetima recesije koja se naziva incesija.¹⁶

¹³ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Inflacija, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 210.

¹⁴ Ibid, str. 210.

¹⁵ Weblogographic, <https://hr.weblogographic.com/difference-between-demand-pull> (01.02.2022.)

¹⁶ Benić, Đ.: Makroekonomija, Inflacija i Phillipsova krivulja, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 414.

2.3. Stopa nezaposlenosti / zaposlenosti

Svaka zemlja, bila ona razvijena ili nerazvijena, u nekom trenutku proživljava negativne probleme koji imaju najveći utjecaj na gospodarstvo. Jedan je od tih negativnih problema nezaposlenost, koju zemlje pokušavaju ublažiti uz pomoć raznoraznih mjera. Pojam je vezan za učinkovito funkcioniranje nacionalnog gospodarstva i pokazuje uspješnost ili neuspješnost vlasti u provođenju monetarne politike, stoga se nezaposlenosti treba posvetiti izuzetna pažnja. Nezaposlenost svatko može objasniti na svoj način i vjerojatno bi sve točno rekli, ali postoji definicija koja se najviše koristi, a ona glasi: nezaposlenost je društvena pojava ili stanje u kojemu se dio radno sposobnog stanovništva ne može zaposliti primjereno svojim sposobnostima i kvalifikacijama. Definicija se odnosi na otvorenu vrstu nezaposlenosti, no postoji još i prikrivena nezaposlenost koja se pojavljuje kada je produktivnost niska te kod koje poduzeća zapošljavaju više radnika.¹⁷ Ekonomska pozadina nezaposlenosti označava da iza svake nezaposlenosti stoji gubitak, što znači da gospodarstvo proizvodi manje od mogućeg, odnosno što se više nezaposlenost povećava to je stvarni *output* sve udaljeniji od potencijalnog.¹⁸ Nezaposlenost se može razvrstati prema različitim gledištima, a podjela koja se najčešće koristi je sljedeća:

1. Frikcijska (normalna) – javlja se zbog neprestanog prelaženja ljudi s jednoga radnog mjesta na drugo. Ova je vrsta nezaposlenosti kratkotrajan proces, a razlog tomu je da se odnosi na ljude koji su se tek uključili na tržište rada i često mijenjaju poslove radi nezadovoljstva poslom kojim se bave ili jednostavno skupljaju radno iskustvo za posao koji žele.
2. Sezonska – po samome nazivu može se prepoznati kada se javlja ovaj tip nezaposlenosti. Najčešće se javlja na poslovima vezanim za turizam, gdje se potreba za radnom snagom javlja povremeno. Najviše utječe na ljude mlađih dobnih skupina.
3. Strukturna – javlja se kada potražnja za jednom vrstom rada raste dok se potražnja za drugom vrstom smanjuje, a ponude rada se ne mogu prilagođavati, odnosno javlja se nepodudarnost između ponude i potražnje za radnicima u pogledu zanimanja ili kvalifikacija.

¹⁷ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Nezaposlenost, Veleučilište u Karlovcu, 2009., str. 219.

¹⁸ Benić, Đ.: Makroekonomija, Stopa nezaposlenosti, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 32.

4. Ciklička – javlja se kao posljedica nedostatka potražnje na tržištu rada. Karakteristično je kod ovog tipa da se nezaposlenost povećava kada se smanjuju potrošnja i proizvodnja.¹⁹

Kod nezaposlenosti promjene u *outputu* i u zaposlenosti čvrsto su povezane i tako se javlja Okunov zakon koji glasi: pad nacionalnog proizvoda 2% u odnosu prema potencijalnom povećava nezaposlenost 1%.²⁰ Zakon objašnjava skraćeno odnos između rasta proizvodnje i promjenu u nezaposlenosti i postoje tri obilježja koja su vrlo važna: inverzan odnos, Okunov koeficijent i normalna stopa rasta. Svatko obilježje ima različite karakteristike i načine pokazivanja promjene nezaposlenosti ako dođe do određenog pada ili rasta proizvodnje. Nezaposlenost, kao i BDP i inflacija, ima svoju formulu pomoću koje se može izračunati kako bi se lakše prepoznalo uspješno ili neuspješno gospodarstvo neke zemlje. Formula se može prikazati ovako:

$$\text{stopa nezaposlenosti} = \frac{\text{nezaposleni}}{\text{radna snaga}} \times 100$$

Radnu snagu čini dio aktivnog stanovništva između 15 i 65 godina, koji su ili zaposleni ili traže posao. Stopa nezaposlenosti koja je između 3% i 5% smatra se preporučljivom, no svaki postotak iznad toga predstavlja prijetnju za gospodarstvo i može doći do teških posljedica za koje će trebati godine da se poprave.²¹ Radnu snagu čine zaposleni i nezaposleni koji aktivno traže posao te ostale osobe koje ne pripadaju kategoriji radne snage niti aktivno traže posao, a to su većinom osobe koje se školuju, kućanice, umirovljenici, nesposobni za rad ili oni koji jednostavno ne žele raditi.²²

2.3.1. Odnos između stope inflacije i nezaposlenosti

Međuovisnost nezaposlenosti i stope inflacije te porasta nadnica prikazuje se Phillipsovom krivuljom te se definira kao stabilan odnos između nezaposlenosti i neočekivanog dijela elemenata inflacije.²³ Izvorna Phillipsova krivulja može se prikazati jednadžbom :

$$\pi_t = (\mu + z) - au_t$$

¹⁹ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Nezaposlenost, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 220.

²⁰ Benić, Đ.: Makroekonomija, Stopa nezaposlenosti, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 32.

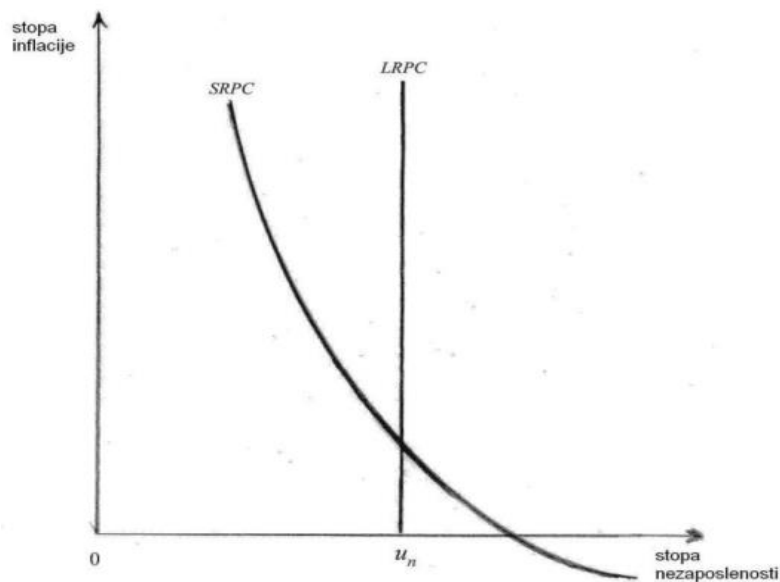
²¹ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 221.

²² Benić, Đ.: Makroekonomija, Stopa nezaposlenosti, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 31.

²³ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Phillipsova krivulja, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 222.

Jednadžba povezuje stope nezaposlenosti i stope inflacije u određenom vremenu. Javlja se u slučaju kada tržište rada nije savršeno i ukazuje na negativan odnos između razine inflacije i razine stope nezaposlenosti. Osim toga, jednadžba se osniva na pretpostavci da je očekivana inflacija nula, pokazuje da visoka stopa nezaposlenosti dovodi do manjih nadnica i niže inflacije te da niža stopa nezaposlenosti dovodi do viših nadnica i više inflacije.²⁴

Slika 1. Grafički prikaz Phillipsove krivulje

Izvor: Đ. Benić, Povijest razvoja teorije o odnosu između inflacije i nezaposlenosti <https://hrcak.srce.hr/file/193320>

Na apscisi je nanesena stopa nezaposlenosti, a na ordinati stopa inflacije. Krivulja prikazuje da visoka stopa nezaposlenosti rezultira niskom stopom inflacije, koja može biti negativna, i obratno, visoka stopa inflacije rezultira niskom stopom nezaposlenosti, odnosno graf prikazuje obratno proporcionalni odnos. Krivulja predstavlja jednostavnu povezanost koja ekonomsku politiku države stavlja pred izbor. Krivulja može izabrati između stabilnosti i relativno visoke nezaposlenosti ili inflacije i niske nezaposlenosti, to se naziva *trade-off* ili žrtvovanje, tj. kompromis, gdje se može koristiti jedna od mogućih alternativa za trenutnu situaciju.²⁵

²⁴ Blanchard, O.: Makroekonomija, treće izdanje, 2006., Phillipsova krivulja, str. 106.

²⁵ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Phillipsova krivulja, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 222.

2.4. Vanjskotrgovinska politika

Državama je cilj postizanje unutarnje i vanjskotrgovinske ravnoteže gospodarstva te unaprijediti konkurentnost gospodarstva na svjetskom tržištu i uključivanje u međunarodnu podjelu rada. Za ostvarenje toga cilja potrebna je vanjskotrgovinska politika (VTP), odnosno grana ekonomske politike koja utječe na skup aktivnosti kojima jedna zemlja regulira područje razmjene roba i usluga s inozemstvom. VTP još utječe na cijene dobara i usluga na tržištu jer se cijena na domaćem tržištu mora prilagoditi svjetskoj cijeni. Vanjskotrgovinskom politikom države sklapaju dugoročna partnerstva kako bi se lakše poslovalo s uvozom i izvozom roba i usluga. Partnerstvom se mogu osigurati nova znanja i tehnologije koje će poslužiti u daljnjoj proizvodnji i produktivnosti, koja će na kraju dovesti do povećanja kapitala. Države svoj BDP temelje na plasiranju roba i usluga na inozemnim tržištima, žele ostvariti veći izvoz nego uvoz. Neto izvoz ima jednostavnu definiciju: vrijednost izvoza je umanjena za vrijednost uvoza. Države teže k tomu da je neto izvoz pozitivan ili uravnotežen. Pozitivnim i uravnoteženim neto izvozom dolazi do povećanja agregatne potražnje za domaćom proizvodnjom pa on ima multipliciran učinak na proizvodnju.²⁶ S druge strane, postoji i negativan neto izvoz, uvoz je veći od izvoza, i on ima negativan utjecaj na cjelokupno gospodarstvo. Države kod uvoza više troše dohodak stanovništva te tako dolazi do smanjenja domaće proizvodnje, povećava se nezaposlenost, smanjuje se dohodak i dolazi do pada nacionalnog dohotka. Formula za neto izvoz glasi:

$$X = E - I$$

Oznaka X predstavlja neto izvoz neke države, dok oznaka E predstavlja izvoz, a oznaka I predstavlja uvoz proizvoda i usluga.²⁷ Države koje imaju razvijeniju tehnologiju više će proizvoditi i time će više i izvoziti, razlog tomu je višak proizvoda koje će imati na raspolaganju. Do povećanja izvoza može doći i zbog autentičnosti proizvoda, odnosno resursa pomoću kojega se proizvodi neki proizvod, a može se pronaći samo u određenoj državi. VTP se dijeli na aktivnu, koja utječe na izvoz proizvoda, te na pasivnu, koja utječe na uvoz.²⁸ VTP, kao i drugi pokazatelji, koristi mjere i instrumente za lakše provođenje. Mjerama i instrumentima pokušava se ostvariti što veći izvoz,

²⁶ Benić, Đ.: Makroekonomija, Makroekonomski učinci međunarodne trgovine, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 528.

²⁷ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Neto izvoz, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 183.

²⁸ Ibid, str. 242.

ali i zaštita proizvoda od konkurenata. Zaštita proizvoda znači i zaštitu domaćih industrija koje samostalno ne mogu opstati na svjetskom tržištu. Postoje dvije temeljne grupe mjera i instrumenata vanjskotrgovinske politike: politika razmjene i politika deviznog tečaja. Politika razmjene utječe na vrijednost nacionalne valute, odnosno cilj politike razmjene jest osigurati stabilnost i zaštitu vrijednosti domaće valute u odnosu na stranu. Najpoznatije zaštite koje države koriste jesu carinska i bescarinska zaštita. Država carinu koristi prilikom naplaćivanja prijelaza robe preko carinske granice i tako utječe na zaštitu proizvoda i punjenje državnog proračuna.²⁹ Carine se mogu podijeliti po mnogim kriterijima, no najpoznatija je podjela carine po smjeru kretanja dobara. Postoje i mnoge druge podjele carina koje se koriste u gospodarstvu i koje su manje poznate, no svaka podjela ima različite karakteristike i ulogu carina, ali dovode do istog rezultata, boljeg i lakšeg poslovanja politike razmjene odnosno vanjskotrgovinske politike. Bescarinska zaštita je sekundarna mjera zaštita proizvoda i nju država poduzima u odnosu na druge države radi ograničavanja vanjskotrgovinske politike. Najčešća podjela koja se koristi kod bescarinske zaštite jest podjela na kvantitativne mjere i kvalitativne mjere. Razlika između tih dviju zaštita jest da kvantitativna ograničava uvoz i izvoz proizvoda putem količina ili vrijednosti, dok kvalitativna ograničava uvoz i izvoz putem određenih propisa koji se odnose na kvalitetu robe.³⁰ Politika deviznog tečaja izražava cijenu strane valute iskazanu u domaćoj ili cijenu domaće valute iskazanu u stranoj valuti. Značajna je mjera i instrument vanjskotrgovinske politike jer se devizni tečaj formira putem uravnotežene ponude i potražnje na deviznom tržištu.³¹ Na devizni tečaj velik utjecaj imaju ponuda i potražnja jer one dovode do njegovog povećanja ili smanjenja. Povećanjem potražnje ili smanjenjem ponude sredstava devizni tečaj raste, dok smanjenjem potražnje odnosno povećanjem ponude devizni tečaj pada. Postoje fiksni i fluktuirajući devizni tečaj koji imaju različite uloge. U uvjetima fiksnog tečaja i perfektnosti kapitala domaći kamatnjak mora uvijek biti jednak svjetskome jer perfektna mobilnost kapitala znači i perfektnu supstitutivnost domaćih i inozemnih vrijednosnica. Fluktuirajući devizni tečaj utječe na izvoz i uvoz, odnosno promjena izvoza i uvoza utječu na promjene agregatne ponude i agregatne potražnje, dakle na promjene ravnoteže na tržištu robe i usluga.³²

²⁹ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Politika razmjene, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 243.

³⁰ Ibid, str. 246.

³¹ Benić, Đ.: Makroekonomija, Određivanje deviznih tečajeva, Sveučilište u Dubrovniku, 2014., str. 539.

³² Babić, M.: Makroekonomija, Petnaesto dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Politika vanjske i unutarnje ravnoteže, Zagreb, 2007., str. 492.

3. OSNOVNE DEMOGRAFSKE I GEOGRAFSKO-GOSPODARSKE KARAKTERISTIKE REPUBLIKE HRVATSKE

Republika Hrvatska je smještena u južnom dijelu Srednje Europe i sjevernom dijelu Sredozemlja te zauzima kopnenu površinu od 56.594 km² i morsku od 31.067 km². Smatra se pretežno nizinskom zemljom bogatom prirodnim resursima. Zbog svoga geografskog smještaja jedna je od poželjnih turističkih destinacija u Europi.

Gustoća naseljenosti Hrvatske iznosi 76 st./km² i smatra se jednom od rjeđe naseljenih europskih država. Zauzima 19. mjesto po veličini zemlja Europske unije i 20. mjesto po broju stanovnika.³³ Nažalost, Hrvatska iz godine u godinu bilježi sve manje stanovnika, a razlog tomu je veća stopa mortaliteta u odnosu na stopu nataliteta i selidba velikog broja pripadnika mlađe populacije u druge europske države zbog boljih uvjeta za život. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Hrvatska je imala 4.456.096 stanovnika, dok je popisom iz 2021. godine zabilježen pad od 12,74%, odnosno Hrvatska ima 3.888.529 stanovnika. Dugotrajna depopulacija donijela je mnoge negativne posljedice koje imaju značajan utjecaj na gospodarstvo. Gradovi s najviše stanovnika su: Zagreb koji je ujedno i glavni grad, Split, Rijeka i Osijek. U primarnim djelatnostima je 3,9% aktivnog stanovništva, u sekundarnim je 26,2%, a u tercijarnim djelatnostima je 69,9%.³⁴

Gospodarstvo Hrvatske je vrlo slično gospodarstvima zemalja Europske unije. Uslužne djelatnosti čine dvije trećine bruto domaćeg proizvoda, dok je udio poljoprivrede manji od 4%. Najvažnija je grana gospodarstva turizam koji ima čak 20% udjela u BDP-u.³⁵ Hrvatska se smatra jednom od poželjnih turističkih destinacija tijekom ljetne turističke sezone i svake godine obara rekorde po broju dolazaka i noćenja stranih turista. No, javljaju se i neke posljedice koje se odnose većinom na domaće stanovništvo, a to je povećanje cijena roba i usluga. Za strane turiste to ne predstavlja neki problem jer imaju bolje uvjete za život u odnosu na hrvatsko stanovništvo. Važnije gospodarske grane Hrvatske jesu poljoprivreda i ribarstvo. U Hrvatskoj poljoprivredna površina iznosi 1,5 milijuna hektara, a poljoprivredom se najviše bave stanovnici Slavonije. Ribarstvo i prerada ribe najviše su vezani za priobalni i otočni dio zemlje, no uzgoj riba se može pronaći i u

³³ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/> (30.03.2022.)

³⁴ Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=26390> (30.03.2022.)

³⁵ Hrvatska.eu, <https://croatia.eu/index.php?lang=1> (30.03.2022.)

kontinentalnom dijelu Hrvatske. Industrija zauzima značajno mjesto u ukupnoj proizvodnji, a ističu se prerađivačka, petrokemijska i metaloprerađivačka industrija. Poduzeća koja su se bavila industrijom većinom su uništena u Domovinskom ratu, no i dalje ima pojedinih industrija koje ostvaruju pozitivne rezultate na tržištu.³⁶ Graditeljstvo je do dolaska recesije bilo jedna od važnijih gospodarskih grana. Većinom su projekti bili otkazani ili smanjeni zbog prevelikih cijena koje su se pojavile, no nakon izlaska iz recesije graditeljstvo opet postaje jednom od važnijih grana hrvatskog gospodarstva. Energetski sektor temelji se uglavnom na električnoj energiji, plinu i nafti i gotovo polovica proizvodnje dolazi iz hidroelektrana (46,6%). Važno je napomenuti da se dio energetske proizvodnje povremeno izvozi, što poboljšava neto izvoz Hrvatske.³⁷ Promet se smatra jednom od najvažnijih gospodarskih grana jer spaja zemlje kako bi se vršila trgovina određenih roba i usluga. Hrvatsku karakterizira dobra prometna povezanost s drugim europskim državama. Zbog izlaza na more, hrvatske morske luke su izlazne luke za nekoliko srednjoeuropskih zemalja koje nemaju izlaz na more. Cestovni promet Hrvatske je vrlo razvijen zbog postojećih mreža autocesta koji omogućuju dobru povezanost unutar zemlje, kao i s inozemstvom. Zbog takve povezanosti sklapaju se mnoga partnerstva s drugim državama pomoću kojih Hrvatska može postati jedna od popularnijih država na europskom, a kasnije i na svjetskom tržištu. Od zračnih luka u međunarodni su promet uključene one u Zagrebu, Puli, Zadru, Splitu, Dubrovniku, Osijeku te na otocima Braču i Krku.

³⁶ Hrvatska.eu, <https://croatia.eu/index.php?lang=1> (30.03.2022.)

³⁷ Ibid. (30.03.2022.)

4. ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hrvatska, kao i ostale države, treba pratiti kretanje i promjene makroekonomskih pokazatelja jer oni pokazuju uspješnost gospodarstva na kraju svake godine. U periodu od 2014. do 2020. godine Hrvatska je bilježila pozitivne rezultate, dok se nije pojavila epidemija COVID-19 koja je imala značajan negativan utjecaj na hrvatsko i svjetsko gospodarstvo. Mnogo faktora utječe na promjenu pokazatelja; svaka sitnica, bila ona mala ili velika, drastično može utjecati na cjelokupno gospodarstvo.

4.1. BDP 2014. – 2020.

BDP je jedan od najvažnijih pokazatelja i svaka zemlja želi ostvariti što bolji BDP, tako i Hrvatska, ali da se to ostvari mora se pametno poslovati ne samo s pokazateljima makroekonomije, nego i s komponentima od kojih se sastoji BDP.

Tablica 1. Komponente BDP-a (mil.kn)

	Osobna potrošnja	Državna potrošnja	Investicije	Izvoz	Uvoz
2014.	200.396	73.237	62.923	143.439	144.704
2015.	200.503	72.758	70.027	157.530	156.784
2016.	204.500	73.614	73.795	167.274	163.262
2017.	212.736	76.530	80.780	183.398	181.088
2018.	222.989	80.524	90.593	193.514	196.765
2019.	234.655	84.908	93.937	209.195	210.468
2020.	222.844	90.615	90.459	159.001	184.569

Izvor : DZS, <https://www.dzs.hr/> (10.02.2022.)

Tablica pokazuje vrijednosti komponenta BDP-a prema rashodnoj metodi te se može vidjeti gdje se najviše trošilo. Komponente bilježe rast vrijednosti sve do 2020. godine, kada dolazi do epidemije COVID-19. Sve osim državne potrošnje najveću vrijednost ostvaruje u 2019. godini, no nakon toga bilježi se ogroman pad vrijednosti koji će znatno utjecati na gospodarstvo, dok državna potrošnja i dalje povećava vrijednost. Osobna potrošnja u tablici sastoji se od kućanstava i neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima i pokazuje najveće vrijednosti. Investicije se sastoje

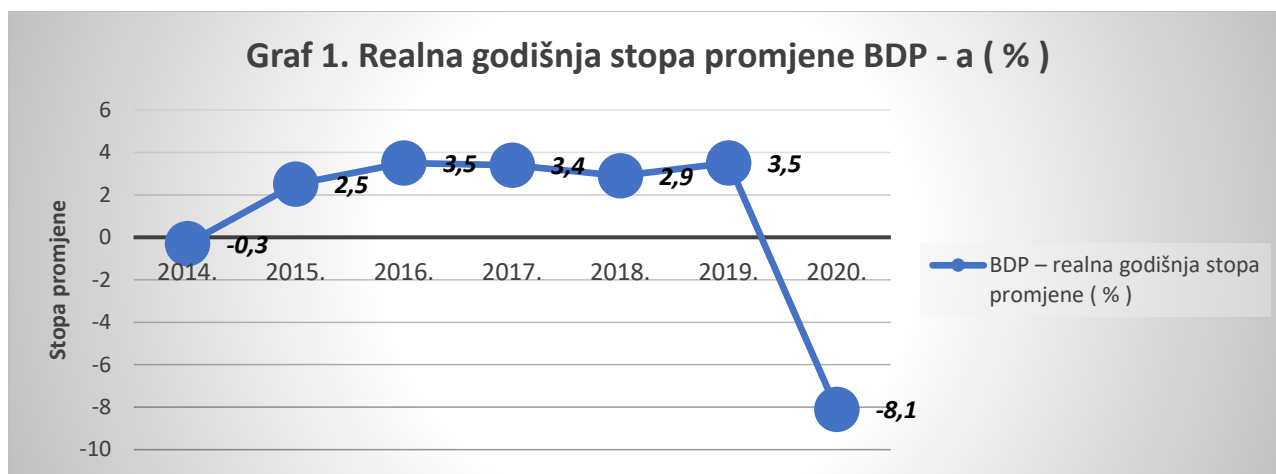
od bruto investicija u fiksnom kapitalu i promjena zaliha. Podatci o izvozu i uvozu temelje se na bilanci plaćanja HNB-a i može se vidjeti da je uvoz kroz navedeno razdoblje veći od izvoza.

Tablica 2. Ukupan BDP u razdoblju od 2014. do 2020. godine

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
BDP (u mil. HRK, tekuće cijene)	335.292	344.034	355.920	372.355	390.856	412.228	378.349
BDP po stanovniku (HRK)	79.153	81.757	85.312	90.162	95.543	101.354	93.483
BDP – realna godišnja stopa promjene (%)	-0,3	2,5	3,5	3,4	2,9	3,5	-8,1

Izvor : HNB, <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori> (10.02.2022.)

U tablici su prikazani ukupni podatci o kretanju BDP-a u tekućim cijenama, po stanovniku te o stopi promjene u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2014. do 2020. godine. Hrvatska je u zadnjih nekoliko godina postala jednom od željenih turističkih destinacija i tako je došlo do porasta turističkih kretanja unutar granica koji ima utjecaj i na cjelokupno gospodarstvo i samim time na porast BDP-a. Od 2014. do 2019. bilježi se konstantan porast, no, nažalost 2020. godine dolazi do pada BDP-a, a zbog epidemije COVID-19 koja je imala negativan utjecaj na svjetsku, a i na hrvatsku ekonomiju. U navedenim godinama najveći BDP bilježi se u 2019. godini, kada je gospodarstvo Hrvatske bilježilo velike uspjehe u određenim djelatnostima. Realna godišnja stopa promjene mijenjala se iz godine u godinu; najveći postotak se bilježi u 2016. i 2019. godini (3,5%), dok najmanju vrijednost ima u 2020. godini (- 8,1%). Kretanje realne godišnje stope promjene najbolje se može prikazati grafički:

Izvor: HNB, <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori> (10.02.2022.)

Tablica 3. Bruto dodana vrijednost po djelatnostima u RH (mil. kn) 2014. – 2020. godine

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	9.907	10.233	10.926	10.782	11.558	11.826	12.170
Prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije	57.967	58.517	60.197	61.471	61.935	54.062	60.772
Prerađivačka industrija	42.761	43.953	45.905	47.526	48.126	49.121	45.873
Građevinarstvo	11.950	12.469	13.243	13.910	15.757	18.189	19.269
Trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane	61.905	65.645	67.559	72.476	77.143	80.995	63.721
Informacije i komunikacije	12.663	13.030	13.473	14.462	15.554	16.688	17.508
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	18.173	17.983	18.454	19.171	18.939	18.549	18.082
Poslovanje nekretninama	27.799	28.173	28.483	28.951	29.373	31.150	31.042
Stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	23.118	23.065	24.066	25.348	26.167	27.898	25.350
Javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	46.302	46.960	48.647	50.471	53.514	56.190	57.477
Ostale uslužne djelatnosti	9.886	9.611	10.665	11.499	12.220	13.854	11.369
Bruto dodana vrijednost	279.670	285.685	295.713	308.541	322.160	339.400	316.760
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	55.622	58.349	60.208	63.814	68.696	72.828	61.589

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (11.02.2022.)

U tablici su prikazani podatci o ostvarenoj bruto dodanoj vrijednosti po djelatnostima te porez na proizvode u razdoblju od 2014. do 2020. godine. Zadnja dva podatka su vrlo važna jer se njihovim zbrajanjem dobiva sveukupni BDP za određeno razdoblje odnosno godinu. Većina djelatnosti od 2014. bilježi kontinuirani rast koji traje do 2020. godine, kada se pojavila epidemija COVID-19, dok neke djelatnosti kroz navedeno razdoblje bilježe i rast i pad vrijednosti. Najveće vrijednosti važne za BDP postignute su u djelatnostima kao što su: trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje te smještaj, priprema i usluživanje hrane. Važnu ulogu ima turizam Hrvatske jer je Hrvatska sve popularnija na turističkom tržištu i izdvaja se sve više sredstava za još bolji razvoj turizma. Spomenute su djelatnosti od 2014. pa sve do 2019. godine bilježile porast od 2 – 8%, no nažalost kao i sve ostale djelatnosti 2020. bilježe pad od 21,33%. Ostale važne djelatnosti od kojih se ostvaruje velika bruto dodana vrijednost jesu: prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje i ostale industrije, te javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Prema županijama, najveća vrijednost BDP-a je ostvarena u Gradu Zagrebu koji je ujedno glavni i najveći grad s najviše stanovnika, 34% od ukupnog BDP-a; zatim slijedi Primorsko-goranska županija s 9% i Splitsko-dalmatinska s 8% od ukupnog BDP-a. Spomenute županije imaju najviše stanovnika i u njima se nalazi veći broj tvrtki i djelatnosti pomoću kojih se ostvaruje veći BDP. Najmanji postotak BDP-a ostvaren je u Ličko-senjskoj, Požeško-slavonskoj te Virovitičko-podravskoj županiji, 1% od ukupnog BDP-a, zbog manjka stanovnika jer se većina mladih ljudi seli u veće gradove radi boljih uvjeta za život i nude im se bolja radna mjesta i bolji uvjeti poslovanja.

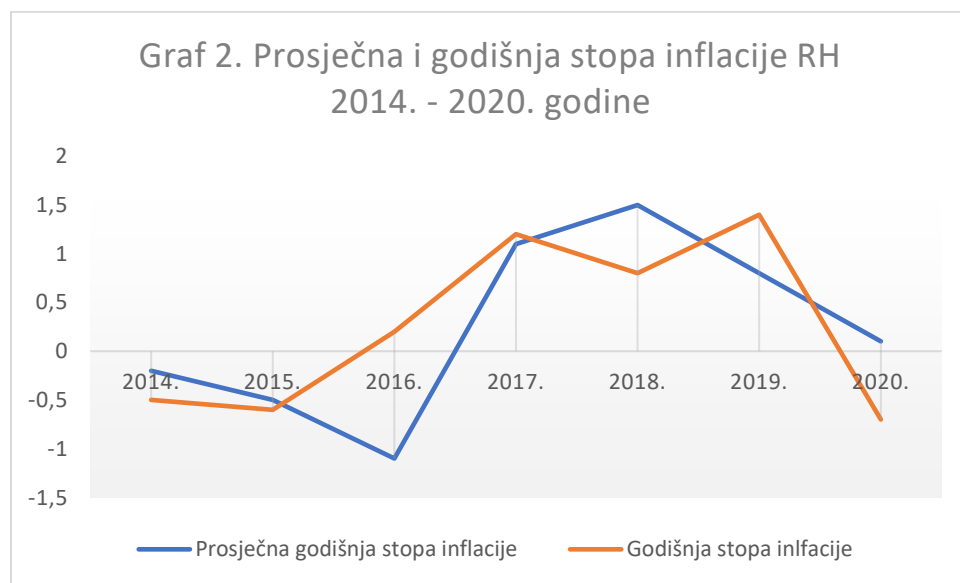
4.2. Inflacija 2014. – 2020.

Inflacija je kompleksan ekonomski problem koji se javlja u svim državama pa tako i u Hrvatskoj. Cilj središnje banke jest održavanje stabilnosti cijena odnosno održavanje stabilne ili umjerene inflacije od 2 do 3%. Inflacija se sprječava korištenjem složenih mjera fiskalne ili monetarne politike kako ne bi došlo do negativnog utjecaja na cjelokupno gospodarstvo. Rast i stabilnost gospodarstva ostvarit će se ako se pravilno odabere stabilizacijska politika i na vrijeme spriječi visoka inflacija. S druge strane, ako se dovoljno ne pazi ili ako se ne odabere dobra stabilizacijska politika može doći do recesije i rasta nezaposlenosti.

Tablica 4. Prosječna i godišnja stopa inflacije u RH 2014. – 2020. godine (%)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Prosječna godišnja stopa inflacije	-0,2	-0,5	-1,1	1,1	1,5	0,8	0,1
Godišnja stopa inflacije	-0,5	-0,6	0,2	1,2	0,8	1,4	-0,7

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (12.02.2022.)

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (12.02.2022.)

Tablica i graf prikazuju podatke o prosječnoj i godišnjoj stopi inflacije te kako su se oni kretali od 2014. do 2020. godine. Hrvatska se od ekonomske krize, koja ju je zahvatila još 2008. godine, još nije oporavila i dalje se mogu osjetiti njezini utjecaji i dandanas. U prikazanom razdoblju prosječna

i godišnja stopa mijenjale su se iz godine u godinu, u nekim godinama su bilježile pad, a u nekima rast. Za izračun prosječne i godišnje stope inflacije trebali su se uzeti u obzir važni faktori, poput indeksa potrošačkih cijena i proizvođačkih cijena, koji su se također konstantno mijenjali. Ukupna stopa inflacije za prikazano razdoblje iznosi 2% (prema DZS-u) i ona spada u blagu odnosno puzajuću inflaciju. Rezultat inflacije od 2% pokazuje da se održavala dobra stabilnost cijena koju si je za cilj postavila Hrvatska narodna banka i tako je imala ogroman utjecaj na cjelokupno gospodarstvo. Naravno, bilo koji krivi potez kod upravljanja monetarnom ili fiskalnom politikom može imati negativan utjecaj na inflaciju pa tako i na gospodarstvo.

Tablica 5. Indeksi potrošačkih i proizvođačkih cijena 2014. – 2020. godine (%)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Indeks potrošačkih cijena	-0,2	-0,5	-1,1	1,2	1,5	0,8	0,1
Indeks proizvođačkih cijena	-2,5	-3,7	-4,3	2,0	2,2	0,7	-3,3

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (13.02.2022.)

Cijene su važan faktor za inflaciju i uvijek treba pripaziti na njihove promjene. Rast cijena dovodi do inflacije te iz tog razloga postoje indeksi pomoću kojih se mjeri porast cijena. U tablici su prikazani indeksi koji imaju ogroman utjecaj na mjerenje porasta cijena. Indeksi potrošačkih i proizvođačkih cijena uglavnom se mjere na bazi mjesečnih promjena, no tablica prikazuje ukupan njihov postotak, odnosno prikazuje prosječne stope promjene za navedenu godinu. Svaki od indeksa ima svoje karakteristike pomoću kojih utječu na promjenu cijene i na gospodarstvo, no, imaju isti cilj: održavati promjene u razini cijena dobara i usluga.

Indeks potrošačkih cijena odnosi se na razinu cijena dobara i usluga koju u tijeku vremena nabavlja stanovništvo odnosno kućanstva, dok indeksi proizvođačkih cijena mjere mjesečne promjene na razini proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda koji su proizvedeni i prodani na domaćem tržištu.

4.3. Stopa nezaposlenosti / zaposlenosti 2014. – 2020.

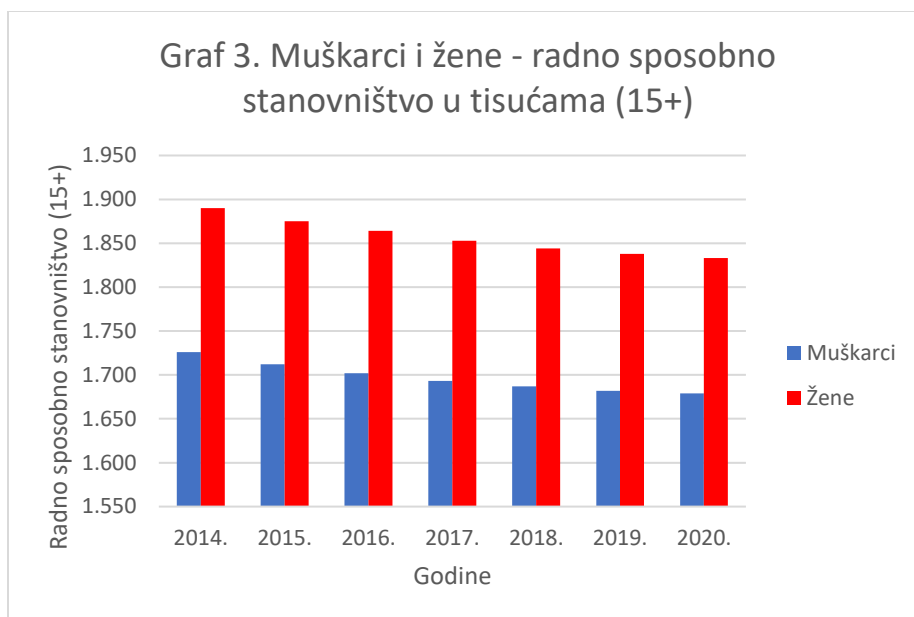
Nezaposlenost se uvijek smatrala jednim od najvećih problema Hrvatske, no u zadnjih nekoliko godina taj broj se postupno smanjivao. Otvorilo se mnoštvo novih radnih mjesta koja traže kvalifikacije koje je svaka osoba stekla u svojem dugoročnom ili kratkoročnom obrazovanju.

Tablica 6. Ukupan broj radno sposobnog stanovništva u tisućama (15+)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Radno sposobno stanovništvo (15+)	3.615	3.587	3.566	3.564	3.531	3.519	3.512
Aktivno stanovništvo	1.893	1.891	1.830	1.830	1.808	1.799	1.792
Neaktivno stanovništvo	1.722	1.696	1.736	1.716	1.724	1.721	1.720

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (15.02.2022.)

Tablica prikazuje koliko je bilo radno sposobnog stanovništva u navedenom razdoblju te koliko je od tog stanovništva bilo aktivno i neaktivno u traženju određenog posla odnosno zaposlenja. Broj radno sposobnih stanovnika kroz godine se smanjivao, a razlog tomu je velik broj odlaska mlađe radne snage u druge države gdje se nude bolji uvjeti poslovanja te odlazak starije populacije u prijevremene mirovine. U aktivni dio stanovništva pripadaju zaposleni u nekoj tvrtki, samozaposleni, pomažući članovi i nezaposleni koji aktivno traže posao, dok u neaktivni dio stanovništva pripadaju svi oni koji su nezaposleni te aktivno ne traže nikakav posao kojim bi se mogli baviti. Kako kroz godine pada nezaposlenost, tako pada i broj neaktivnog stanovništva jer sve više ljudi pronalazi posao kojim se mogu baviti sa svojim ostvarenim znanjem, vještinama i kvalifikacijama koje su stekli u obrazovanju.

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (15.02.2022.)

Graf prikazuje ukupan broj muškaraca i žena koji spadaju u radno sposobno stanovništvo. Prema grafu se može vidjeti da ima više ženskog radno sposobnog stanovništva u odnosu na muške, a razlog tomu je da prema popisu stanovništva ima više ženske populacije nego muške. Treba napomenuti da ima mnogo tvrtki i poslova za koje se traži samo ženski dio populacije, npr. medicinske sestre, stjuardese, konobarice, tete u vrtiću, dadilje i slično. Najveći broj je zabilježen u 2014. godini kada je bilo 1.890.000 žena koje su radno sposobne te 1.726.000 muških koji su radno sposobni, dok je u 2020. godini bio najmanji broj zbog epidemije koja se pojavila u svijetu te taj broj iznosi 1.833.000 za ženski dio stanovništva i 1.679.000 za muški dio stanovništva.

Tablica 7. Stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti (%) u RH 2014. – 2020.

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Stopa aktivnosti	52,4	52,7	51,3	51,6	51,2	51,1	51,1
Stopa zaposlenosti	43,4	44,2	44,6	45,8	46,9	47,7	47,2
Stopa nezaposlenosti	17,3	16,2	13,1	11,2	8,4	6,6	7,5

Izvor: DZG, <https://www.dzs.hr/> (15.02.2022.)

Podatci u tablici prikazuju kako su se stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti mijenjale od 2014. pa sve do 2020. godine. Najvažniji podatak u ovoj tablici jest stopa nezaposlenosti koja se u prikazanom razdoblju konstantno smanjivala, no i dalje su ti postotci stope veliki i predstavljaju ogromne posljedice za gospodarstvo. Ne uzimajući u obzir 2020. godinu i ponovno povećanje

stope nezaposlenosti zbog već spomenute epidemije, Hrvatska bi mogla tijekom sljedećih godina znatno spustiti stopu nezaposlenosti koja je preporučljiva za gospodarstvo.

Tablica 8. Registrirana nezaposlenost po županijama 2014. – 2020. godine

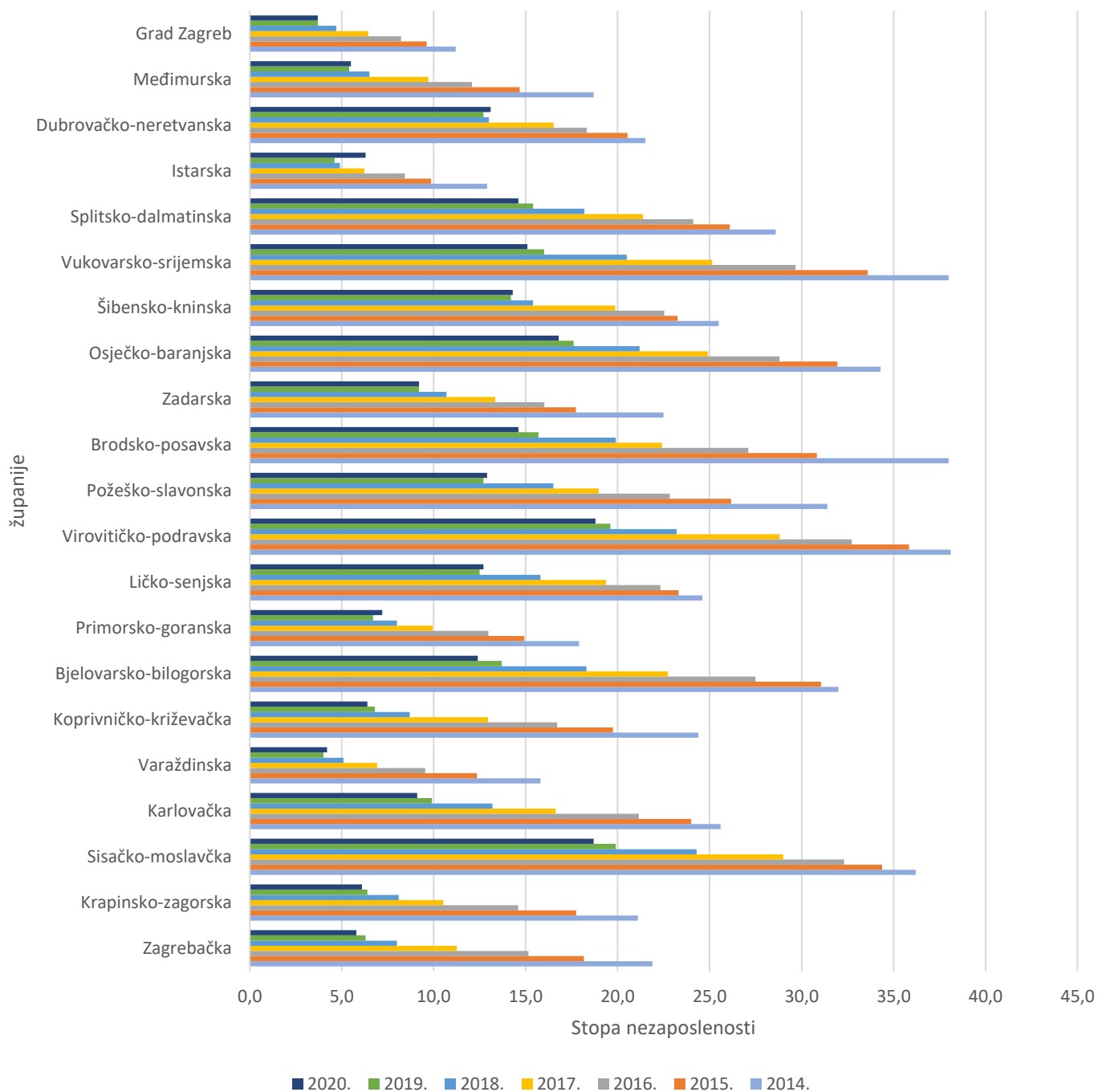
Županija	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Zagrebačka	18.469,00	15.803,00	12.495,00	9.053,00	6.658,00	5.582,00	6.629,00
Krapinsko-zagorska	7.893,00	6.648,00	5.168,00	3.689,00	2.789,00	2.322,00	2.670,00
Sisačko-moslavačka	20.248,00	18.261,00	16.051,00	13.431,00	10.528,00	8.875,00	9.251,00
Karlovačka	10.781,00	9.592,00	7.872,00	5.931,00	4.438,00	3.342,00	3.717,00
Varaždinska	9.554,00	7.441,00	5.771,00	4.135,00	3.100,00	2.542,00	2.950,00
Koprivničko-križevačka	8.155,00	6.463,00	4.944,00	3.578,00	2.433,00	1.939,00	2.239,00
Bjelovarsko-bilogorska	12.782,00	11.559,00	9.448,00	7.416,00	5.516,00	4.201,00	4.568,00
Primorsko-goranska	18.469,00	15.518,00	12.888,00	9.774,00	7.946,00	6.704,00	8.617,00
Ličko-senjska	3.661,00	3.461,00	3.148,00	2.631,00	2.035,00	1.704,00	1.982,00
Virovitičko-podravska	10.261,00	9.179,00	8.146,00	6.559,00	5.154,00	4.332,00	4.706,00
Požeško-slavonska	6.375,00	5.287,00	4.411,00	3.646,00	2.873,00	2.389,00	2.872,00
Brodsko-posavska	15.937,00	12.700,00	10.591,00	8.545,00	7.026,00	5.820,00	6.732,00
Zadarska	9.729,00	8.107,00	6.965,00	5.792,00	4.826,00	4.095,00	4.954,00
Osječko-baranjska	36.632,00	32.467,00	28.062,00	23.453,00	19.113,00	16.193,00	17.369,00
Šibensko-kninska	7.725,00	7.122,00	6.571,00	5.455,00	4.433,00	3.944,00	4.902,00
Vukovarsko-srijemska	20.189,00	17.047,00	14.351,00	11.569,00	8.782,00	6.642,00	7.606,00
Splitsko-dalmatinska	44.220,00	40.044,00	35.383,00	30.458,00	25.559,00	21.562,00	25.692,00
Istarska	7.953,00	6.665,00	5.404,00	4.144,00	3.513,00	3.819,00	5.676,00
Dubrovačko-neretvanska	8.150,00	7.763,00	6.717,00	5.810,00	4.922,00	4.575,00	6.355,00
Međimurska	7.095,00	5.576,00	4.665,00	3.538,00	2.446,00	2.111,00	2.435,00
Grad Zagreb	43.957,00	39.206,00	32.810,00	25.362,00	19.453,00	15.957,00	18.902,00
Ukupno	328.187,00	285.906,00	193.967,00	193.967,00	153.542,00	128.650,00	150.824,00

Izvor: HZZ, <https://statistika.hzz.hr/statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> (15.02.2022.)

Tablica pokazuje podatke o broju nezaposlenih po županijama. Podatci se odnose za osobe u dobi od 15 do 65 godina ili djelomično sposobne za rad koje nisu u radnom odnosu, aktivno traže posao i raspoložive su za rad te zadovoljavaju sve kriterije pri zapošljavanju. Registrirana nezaposlenost bila je najveća u 2014. godini (328.187,00) ali nakon toga bilježi pad sve do 2020. godine, kada opet dolazi do povećanja. Splitsko-dalmatinska županija i Grad Zagreb u prikazanom razdoblju imaju najviše registrirane nezaposlenosti zbog velikog broja stanovnika i doseljenja manjeg broja stanovnika koji traže posao iz nekog manjeg naselja ili grada. Što se tiče ostalih podataka vezanih za područje tržišta rada odnosno ulazaka i izlazaka iz evidencije te slobodna radna mjesta, najveći postotak je također u Splitsko-dalmatinskoj županiji i Gradu Zagrebu. Takvi podatci se konstantno mijenjaju jer ljudi odnosno radno sposobno stanovništvo iz dana u dan traže novi i bolji posao. U većim gradovima ti podatci su veći zbog većeg broja stanovnika i mnogobrojnih tvrtki koje stalno nude nova radna mjesta te traže nove zaposlenike koji zadovoljavaju potrebne kvalifikacije za taj posao.

Stopa registrirane nezaposlenosti u svim županijama najviše je iznosila u 2014. godini. Kroz sljedeće godine ona se postupno smanjivala, no i dalje se može primijetiti velik broj nezaposlenih osoba. Županije u kojima prevladava najviša stopa registrirane nezaposlenosti jesu: Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska te Virovitičko-podravska. Posla u tim županijama nema i stanovnici su, pogotovo mlađi dio, prisiljeni otići u druge županije odnosno gradove. U većim gradovima im se pružaju bolji uvjeti za život i stalni posao kojim se mogu baviti. U gradu Zagrebu je najmanji postotak stope registrirane nezaposlenosti kroz godine jer je to grad u kojem postoji mnoštvo tvrtki koje pružaju nova radna mjesta i bolje radne uvjete. Grafički prikaz stope registrirane nezaposlenosti:

Graf 4. Stopa registrirane nezaposlenosti po županijama od 2014. do 2020.

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (31.03.2022.)

4.4. Vanjskotrgovinsko poslovanje 2014. – 2020.

Vanjskotrgovinsko poslovanje, kao i ostali pokazatelji, važna je stavka makroekonomije jer o njoj ovisi cjelokupno hrvatsko gospodarstvo, a i Hrvatska uz pomoć toga postaje poznatija i sve više konkurentna na inozemnom tržištu. Cilj svake države pa tako i Hrvatske jest povećati svoj izvoz. Povećanjem izvoza stvaraju se nova radna mjesta koja imaju utjecaj na zaposlenost i nezaposlenost, dolazi do rasta BDP-a, dolazi do održivog razvoja i stabilnijeg poslovanja na inozemnom tržištu.

Tablica 9. Neto izvoz Hrvatske u razdoblju 2014. – 2020. godine (mil. kn)

Mil. kn	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Izvoz	79.099	87.772	92.763	104.601	107.913	112.878	112.131
Uvoz	130.673	140.748	148.475	163.313	176.216	185.197	172.433
Neto izvoz	-51.574	-52.976	-55.712	-58.712	-68.303	-72.319	-60.302

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (18.02.2022.)

Hrvatska robna razmjena s tržištem EU-a znatno raste svake godine, no nažalost i dalje ima veći uvoz nego izvoz i u tom slučaju nam je neto izvoz negativan, što ima negativan utjecaj na gospodarstvo. Hrvatska se nalazi među prvih pet država Europske unije koje realiziraju više od tri četvrtine svog uvoza iz drugih država članica Europske unije. Velika greška nastaje kada se uvoze proizvodi koji se mogu proizvesti u vlastitoj zemlji, npr. hrana odnosno mliječni proizvodi, meso i slično. Takvi proizvodi donose velike troškove prilikom uvoza koji su nepotrebni za gospodarstvo. Puno mogućnosti se može ostvariti pozitivnim neto izvozom. Hrvatska raspolaže sa sredstvima i poljoprivrednom zemljom i u stanju je imati veći izvoz nego uvoz kako bi poboljšala svoje gospodarstvo. Osim toga, domaće stanovništvo će uvijek izabrati domaći proizvod radije nego onaj iz strane države i to će imati jako velik utjecaj na gospodarstvo i prihod domaće tvrtke koja će u budućnosti moći poboljšati kvalitetu i proizvodnju dobara. Zanimljiv je podatak da oko 15% poduzeća u Hrvatskoj izvozi; međutim, ta poduzeća ostvaruju oko 66% ukupnih prihoda od prodaje. Rast takvih i naprednih poduzeća čini ukupnu hrvatsku ekonomiju snažnijom.

Tablica 10. Izvoz Hrvatske po sektorima od 2014. – 2020. godine

Izvoz (tis. eura)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Hrana i žive životinje	1.029.941	1.215.289	1.377.204	1.397.857	1.518.745	1.620.777	1.794.397
Pića i duhan	172.444	176.357	194.065	250.532	298.869	317.022	299.592
Sirove materije	827.657	895.695	917.003	1.070.234	1.098.274	1.114.768	1.107.680
Mineralna goriva i maziva	1.393.510	1.259.530	1.164.974	1.488.765	1.537.763	1.445.245	1.343.119
Životinjska i biljna ulja i masti	25.769	27.552	49.816	60.293	65.113	69.032	72.731
Kemijski proizvodi	1.105.683	1.362.251	1.631.778	1.977.589	1.841.871	2.058.271	2.051.063
Proizvodi svrstani prema materijalu	1.666.795	1.812.313	1.927.503	2.265.532	2.462.887	2.570.368	2.502.124
Strojevi i prijevozna sredstva	2.279.944	2.783.084	2.897.128	3.274.246	3.416.040	3.859.783	3.530.993
Razni gotovi proizvodi	1.697.250	1.860.773	2.084.223	2.172.635	2.207.381	2.076.032	2.075.886
Proizvodi i transakcije	105.847	93.790	45.798	33.493	38.319	40.377	68.028
Neraspoređeno	63.943	41.218	27.077	25.770	58.164	55.028	54.150

Tablica 11. Uvoz Hrvatske po sektorima od 2014. – 2020. godine

Uvoz (tis. eura)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Hrana i žive životinje	1.916.731	2.111.481	2.195.078	2.408.519	2.479.199	2.770.152	2.568.806
Pića i duhan	194.905	217.960	233.013	298.016	337.380	405.968	392.002
Sirove materije	295.950	336.994	334.333	393.135	458.530	452.998	432.030
Mineralna goriva i maziva	3.179.392	2.808.619	2.424.634	2.896.828	3.223.649	3.046.077	1.952.514
Životinjska i biljna ulja i masti	96.940	94.339	98.518	99.220	95.124	105.628	104.930
Kemijski proizvodi	2.264.873	2.607.440	3.011.908	3.034.349	3.305.749	3.573.033	3.852.740
Proizvodi svrstani prema materijalu	3.033.713	3.341.179	3.512.494	3.912.120	4.133.447	4.300.670	4.097.539
Strojevi i prijevozna sredstva	3.852.910	4.431.514	5.050.525	5.623.311	6.291.249	6.826.746	6.174.094
Razni gotovi proizvodi	2.264.416	2.521.956	2.839.151	3.208.727	3.403.214	3.478.344	3.306.891
Proizvodi i transakcije	24.422	6.514	7.369	14.318	16.897	18.265	32.165
Neraspoređeno	5.152	4.865	4.843	3.106	3.118	3.080	4.156

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/> (18.02.2022.)

Tablice prikazuje proizvode koji su se izvozili i uvozili u navedenom periodu. Prema prikazanim podacima može se vidjeti da je uvoz proizvoda veći od izvoza tih istih proizvoda, izuzetak su

sirove materije, proizvodi i transakcije te neraspoređeni proizvodi. Kada je riječ o izvozu, Hrvatska je u periodu od 2014. do 2020. godine najviše izvozila strojeve i prijevozna sredstva (postotak je varirao između 22% i 25%), proizvode svrstane prema materijalu (16 – 17%), razne gotove proizvode (14 – 17%), kemijske proizvode (11 – 14%) te mineralna goriva i maziva (9 – 13%). Ostali proizvodi u tablici varirali su između 1% i 10%, i to je većina proizvoda koja se proizvela unutar granica Hrvatske i koja se koristila na domaćem tržištu. Uvoz se ne razlikuje previše od izvoza jer se najviše uvoza odnosi na iste proizvode, samo su cijene odnosno postotak uvoza veći nego kod izvoza. Na vrhu su i dalje strojevi i prijevozna sredstva (22 – 27%), zatim na drugom mjestu su proizvodi svrstani prema materijalu (17 – 18%) praćeni mineralnim gorivima i mazivima (9 – 19%) te razni gotovi proizvodi i kemijski proizvodi (13 – 15%). Razlika nije jako velika, ali se može vidjeti njen utjecaj na gospodarstvo. Kako bi se poboljšao sveukupan neto izvoz, Hrvatska bi trebala smanjiti uvoz nekih proizvoda te povećati izvoz istih. Najbolji primjer za to su hrana i žive životinje, jer su to proizvodi koji se mogu proizvoditi i trošiti na domaćem tržištu, a ostatak bi se mogao iskoristiti za izvoz.

Tablica 12. Države s kojima Hrvatska ima najveći izvoz 2014. – 2020. godine

Izvoz (tis. eura)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Italija	1.439.375	1.542.994	1.685.275	1.914.751	2.124.915	2.126.017	1.863.211
Njemačka	1.161.402	1.303.218	1.453.388	1.725.259	1.926.600	2.004.084	1.909.038
Slovenija	1.178.160	1.416.886	1.539.474	1.506.951	1.609.970	1.637.069	1.544.584
Bosna i Hercegovina	1.223.664	1.121.339	1.119.980	1.367.917	1.361.900	1.521.342	1.276.429
Austrija	631.230	754.692	789.201	878.015	937.421	899.512	855.739
Srbija	509.315	562.224	521.432	670.067	636.468	696.601	697.220

Tablica 13. Države s kojima Hrvatska ima najveći uvoz 2014. – 2020. godine

Uvoz (tis. eura)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Italija	2.446.823	2.430.403	2.486.988	2.811.864	3.130.787	3.467.642	2.824.342
Njemačka	2.593.367	2.871.447	3.177.132	3.361.607	3.622.216	3.861.734	3.502.343
Slovenija	1.853.445	1.971.294	2.153.104	2.352.991	2.654.489	2.885.533	2.596.857
Bosna i Hercegovina	460.275	495.071	573.326	685.174	732.933	697.778	669.954
Austrija	1.486.062	1.689.454	1.571.156	1.656.321	1.636.164	1.612.388	1.513.191
Srbija	355.469	433.090	497.833	575.059	600.204	592.546	588.419

Izvor : DZS, <https://www.dzs.hr/> (19.02.2022.)

Hrvatska je najbolje poslovala s izvozom i uvozom s europskim zemljama, pogotovo s članicama EU, jer je Hrvatska od 2013. godine članica Europske unije. Partner broj 1 Hrvatske kada je riječ o izvozu jest Italija, osim za 2020. godinu kada je to mjesto preuzela Njemačka, a kada je riječ o uvozu, najviše se uvezilo proizvoda i usluga iz Njemačke. Od ostalih europskih zemalja s kojima Hrvatska ima velik izvoz i uvoz zastupljene su Slovenija i Austrija koje su članice Europske unije, potom Bosna i Hercegovina te Srbija koje nisu članice Europske unije. Njemačka je jedna od važnijih i jačih država u Europi kada je riječ o gospodarstvu te se stoga mnogo njihovih proizvoda može pronaći na policama hrvatskih trgovina. Raspolaze s mnogim poznatim tvrtkama koje izvoze svoje proizvode po čitavom svijetu. U Njemačkoj se mogu pronaći tvrtke koje se bave proizvodnjom prijevoznih sredstava odnosno automobila, a Hrvatska ima ogroman uvoz prijevoznih sredstava. Tvrtke su poznate ne samo u Hrvatskoj, nego i u cijelome svijetu zbog kvalitete proizvoda koju nude. Bile članice Europske unije ili ne, navedene zemlje se smatraju najvažnijim zemljama partnerima za Hrvatsku u ukupnoj robnoj razmjeni. Treba se uzeti u obzir da su navedene zemlje većinom susjedne države Hrvatskoj i normalno je da će poslovanje s njima biti u dobrim odnosima, pogotovo Slovenija i Italija, jer se kao i Njemačka smatraju uobičajenim partnerima u ukupnoj robnoj razmjeni.

5. ZAKLJUČAK

Makroekonomski pokazatelji su ključni faktori za državu jer na kraju svake godine prikazuju uspješnost gospodarstva. Postoje mnoge mjere i formule koje se koriste za svaki od pokazatelja kako bi se njime lakše upravljalo i pratilo stanje na tržištu i u gospodarstvu. Za države je uvijek dobro da ih poznaju i da se nauče s njima koristiti kako bi mogli voditi vlastito gospodarstvo prema boljemu. Bitno je za gospodarstvo da su stanovnici zadovoljni, da im se nudi mnogo mogućnosti na tržištu rada i da imaju dobre standarde vezane za život. Što se tiče Hrvatske, puno naših stanovnika, pogotovo mladih, odlazi tražiti posao u druge europske države gdje su bolji životni standardi. Treba napomenuti da Hrvatska i dalje osjeća posljedice velike gospodarske krize, no, polako se vraća sve boljim rezultatima. Kod nekih makroekonomskih pokazatelja Hrvatska može biti puno bolja, odnosno može imati još bolje rezultate u odnosu na one kakve ima sada, ali za to je potrebno dobro i pažljivo vođenje fiskalne i monetarne politike. U razdoblju prikazanom u ovome radu rezultati osnovnih makroekonomskih pokazatelja sve su bolji i bolji. Ključni faktor je postao turizam, jer je Hrvatska postala jednom od poželjnih turističkih destinacija u Europi, a dohodak turizma se ubraja u BDP koji predstavlja uspješnost gospodarstva. Pomoću toga pojavilo se mnogo drugih mogućnosti, otvorila su se nova radna mjesta i tako iz godine u godinu dolazi do pada nezaposlenosti koja utječe i na inflaciju koja je trenutno blaga u Hrvatskoj te se sklapaju partnerstva s drugim državama i tako se poboljšava izvoz i uvoz proizvoda i usluga. Promjena jednog pokazatelja nabolje utječe na to da se i ostali pokazatelji poboljšaju, tako se stanovnicima nude bolji životni standardi i Hrvatska pomoću toga postaje jednom od boljih država u Europi. Nažalost, 2020. godine pojavila se pandemija COVID-19, koja je znatno utjecala na svjetsko pa tako i na hrvatsko gospodarstvo. Došlo je do drastičnih promjena u gospodarstvu Hrvatske, većinom negativnog karaktera, za koje će trebati dosta vremena da se isprave i da se gospodarstvo od njih oporavi. Hrvatska se kroz navedene godine uspjela oporaviti od gospodarske krize pa će se tako i sada oporaviti od epidemije koja je zahvatila cijeli svijet.

POPIS LITERATURE

Popis knjiga

Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Veleučilište u Karlovcu, 2005.

Benić, Đ.: Makroekonomija, Sveučilište u Dubrovniku, 2014.

Blanchard, O.: Makroekonomija, treće izdanje, 2006.

Babić, M.: Makroekonomija, Petnaesto dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2007.

Popis internetskih stranica

Leksikon, Jutarnji list, <https://leksikon.jutarnji.hr/p/bdp>

Weblogographic, <https://hr.weblogographic.com/difference-between-demand-pull>

Državni zavod za statistiku, <https://www.dzs.hr/>

Hrvatski zavod za zapošljavanje, <https://statistika.hzz.hr/statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>

HNB, <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>

Hrvatska.eu, <https://croatia.eu/index.php?lang=1>

Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=26390>

POPIS ILUSTRACIJA

Slike

Slika 1. Grafički prikaz Phillipsove krivulje	14

Tablice

Tablica 1. Komponente BDP-a (mil.kn)	19
Tablica 2. Ukupan BDP u razdoblju od 2014. do 2020. godine.....	20
Tablica 3. Bruto dodana vrijednost po djelatnostima u RH (mil. kn) 2014. – 2020. godine.....	21
Tablica 4. Prosječna i godišnja stopa inflacije u RH 2014. – 2020. godine (%)	23
Tablica 5. Indeksi potrošačkih i proizvođačkih cijena 2014. – 2020. godine (%)	24
Tablica 6. Ukupan broj radno sposobnog stanovništva u tisućama (15+)	25
Tablica 7. Stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti (%) u RH 2014. – 2020.	26
Tablica 8. Registrirana nezaposlenost po županijama 2014. – 2020. godine	27
Tablica 9. Neto izvoz Hrvatske u razdoblju 2014. – 2020. godine (mil. kn)	30
Tablica 10. Izvoz Hrvatske po sektorima 2014. – 2020. godine.....	31
Tablica 11. Uvoz Hrvatske po sektorima 2014. – 2020. godine.....	31
Tablica 12. Države s kojima Hrvatska ima najveći izvoz 2014. – 2020. godine	32
Tablica 13. Države s kojima Hrvatska ima najveći uvoz 2014. – 2020. godine	32

Grafovi

Graf 1. Realna godišnja stopa promjene BDP-a (%)	20
Graf 2. Prosječna i godišnja stopa inflacije u RH 2014. – 2020. godine	23
Graf 3. Muškarci i žene – radno sposobno stanovništvo u tisućama (15+).....	26
Graf 4. Stopa registrirane nezaposlenosti po županijama od 2014. do 2020.	29